

[Ingerlise Koefoed]

en forsøgsordning, som jeg ikke tror man kan reducere ret meget, før forsøget ikke har den værdi, det skal have.

Der er mange, der har sagt, at den arkitektoniske situation her i landet er sådan, at det ville være godt, hvis man kunne give arkitekterne nogen praktik. Det er jeg enig i. Vi har haft mange byggeskandaler i de senere år, og vi har også haft meget byggeri, som nok er mere velment, end det egentlig er smukt.

Vi har og har haft arkitekter af en meget høj kunstnerisk standard. Vores arkitektur er kendt og har været kendt og agtet i udlandet. Der er masser af eksport i at udvikle en ordentlig arkitektur. Også derfor synes jeg, det er vigtigt, at de studerende får en uddannelse, der er så god som overhovedet muligt.

Dertil kommer, at jeg synes, som hr. Søren Hansen også var inde på, det er glædeligt, at der er kommet en bevægelse i de senere år fra den megen teori, man har ønsket i uddannelserne, til en blanding af teori og praksis. Man har rundt omkring på læreanstalterne erkendt, at én ting er teori, en anden ting er virkelighed – det er noget, vi politikere også af og til må erkende – og at det faktisk er rart at have haft tingene i hænderne, når man skal arbejde med dem ude i det virkelige liv.

Jeg synes, vi skal kigge nærmere på forslaget, og jeg opfordrer naturligvis ligesom fru Connie Hedegaard ministeren til også at se alvorligt på det i sommerferien. Jeg håber meget, at det, som nu er lagt frem som et formuleret forslag, kan blive indledningen til nogle drøftelser, så man inden så forfærdelig længe kan komme i gang med at ændre på arkitektuddannelsen i det hele taget, hvis det er nødvendigt, og i hvert fald med at indbygge denne vigtige del i arkitektuddannelsen.

Poulsgaard (FP):

Jeg beklager, at jeg ikke nåede ind i ordførrækken. Det var ikke ment som en uforkammethed over for forslagsstillerne.

Der er ingenting at sige til, at SFs gallup-tal ryger opad. Det er snart det største parti herinde. Vi har lige behandlet ét forslag, og dér var det bibliotekarerne, man ville tage god vare på, selv om man siger, at man er et arbejderparti. Nu er det arkitekterne, der skal nyde godt af SFs velvilje.

Hvad det næste bliver, ved vi ikke, men vi ved i hvert fald noget, og det er, at der går stærke rygter om, at der skal indgås et samarbejde mellem socialdemokratiet og SF, og vi får måske en regering af de to partier. Så kunne fru Ingerlise Koefoed måske få brug for sin teori om virkeligheden. Fru Ingerlise Koefoed stod heroppe og sagde, at det var somme tider gavnligt, at man så lidt på virkeligheden og lod teorien ligge. Det er jeg enig i, men de forslag, SF har fremsat i det seneste år, har intet med virkeligheden at gøre, det er luftkasteller, så det var rart, hvis fru Ingerlise Koefoed kunne komme ned på jorden igen.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget står der noget om offentlige besparelser. Ja, man kan i hvert fald ikke beskylde SF for, at de vil offentlige besparelser; det forstår jeg udmærket godt.

Men jeg kan også gange og dividere og lægge sammen, og det er et forslag, der koster det hvide ud af øjnene. Altså virkeligheden og ikke teorien er, at vi simpelt hen ikke har råd til dette luksusforslag fra SF.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 218:

Forslag til lov om ændring af lov om indeksregulerede realkreditlån og lov om statslån til udnyttelse af vedvarende energikilder m.v. (Indeksfinansiering af kombinerede og vedvarende energianlæg).

Af Lone Dybkjær (RV) og Estrup (RV).
(Fremsat 23/4 85).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 14 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 131:

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af anvendelse af vedvarende energi.

Af Lone Dybkjær (RV) og Estrup (RV).
(Fremsat 23/4 85).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Enggaard):

Selv om forslagsstillernes ordfører ikke er mødt frem, skal jeg alligevel på regeringens vegne give nogle synspunkter til kende vedrørende de to forslag, som er til behandling. De svarer i store træk til de forslag, vi behandlede i folketinget 3. maj 1984. Forslagene vedrører i dag som for et år siden dels mit eget område, dels boligministerens område.

De af fru Lone Dybkjær og hr. Estrup fremsatte forslag har det generelle formål at fremme anvendelsen af vedvarende energikilder. Som det vil være forslagsstillerne bekendt, er det også en målsætning, regeringen forfølger. Vi mener, at den politik, regeringen fører på dette område, leder frem til fornuftig fremme af de vedvarende energikilder.

Om finansiering af kollektive energianlæg vil jeg som en generel bemærkning sige, at vi er opmærksom på, hvad der kan opstå af finansieringsmæssige problemer ved etablering af kollektive energianlæg. Disse problemer løsnes er ikke mindst af betydning for gennemførelsen af nye kollektive varmforsyningsprojekter i område 4, men det er bestemt også et problem, der kendes ved større ændringer af f.eks. fjernvarmeanlæg og f.eks. ved transmissionsanlæg for kraftvarme. Derfor har vi i energiministeriet taget initiativ til at tilvejebringe et vurderingsgrundlag, som ikke alene vedrører spørgsmålet om finansiering af vedvarende energianlæg, men mere bredt de kollektive varmforsyningsanlæg. Det er min opfattelse, at der må ses samlet på spørgsmålet om finansiering af kollektive energianlæg.

Jeg kan oplyse, at energiministeriet har anmodet Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut om at belyse de finansieringsmæssige problemer, der knytter sig til gennemførelsen af kollektive varmforsyningsprojekter, og de løsningsmuligheder, der kan angives. Resultatet af dette forskningsprojekt om finansiering af kollektive varmforsyningsprojekter foreligger nu i form af to rapporter med titlerne »Finansiering af kollektiv varmforsyning« og »Ny finansiering af kollektiv varmforsyning«, og jeg har netop i dag sendt den sidste redegørelse over til folketingets energipolitiske udvalg. Jeg mener egentlig, at det er et meget godt udgangspunkt for at vurdere de forskellige muligheder for, hvordan en sådan finansiering kan ske.

Førstnævnte rapport er udkommet i marts i år. Den sidste rapport, som kom for en uges tid siden, indeholder som nævnt forskellige ideer, og jeg tror, det vil være et nyttigt grundlag for videre overvejelser. Gennemførelsen af tankerne forudsætter for fleres vedkommende enten ændring af lovgivningen eller ændring af administrative forskrifter, der hører andre ministres ressort til, f.eks. indenrigsministeriet.

På baggrund af disse rapporter og andre forslag vil energiministeriet i samarbejde med de øvrige berørte ministerier overveje, hvilke initiativer det vil være hensigtsmæssigt at tage med henblik på at skabe bedre økonomiske betingelser for at gennemføre og bevare samfundsøkonomisk attraktive kollektive varmforsyningsprojekter.

Med hensyn til det foreliggende lovforslag om indeksfinansiering af vedvarende energianlæg vil jeg gerne sige, at boligministeren og jeg har en række mere teknisk prægede indvendinger, men det er næppe tiden og stedet at behandle det her.

Jeg vil i den forbindelse kun pege på, at der synes at være brug for nærmere at afgrænse, hvilke anlæg der i givet fald skal kunne indeksfinansieres. Jeg går ud fra, at der ikke alene tænkes på anlæg, der drives på basis af biogas, men også kollektive varmforsyningsanlæg baseret på f.eks. halm og træflis. Afgrænsningsproblemerne kan også opstå i forhold til anlæg, der bygger på kombineret anvendelse af vedvarende energi og mere traditionelle brændsler.

[Energiministeren] -

Det er imidlertid spørgsmål, der vil være lejlighed til at drøfte nærmere under det arbejde om indeksfinansiering, som er i gang i energiministeriet. Herunder kan man naturligvis diskutere og vurdere hensigtsmæssigheden af en sådan ordning.

Med hensyn til lovforslagets § 2 om tilskud til forprojektering kan jeg sige, at der allerede i dag er mulighed for en sådan støtte. I forbindelse med tilskudsordningen til energiøkonomiske enkeltprojekter er der f.eks. givet støtte til pilotprojekterne i Vester-Hjermitsev og Vester-Nebel, og jeg er endvidere bekendt med, at der i forbindelse med teknologistyrelsens støtteordning for teknologisk udvikling vedrørende vedvarende energi tilsvarende er givet støtte. Det er min opfattelse, at de allerede eksisterende ordninger rummer tilstrækkelige muligheder for at opnå støtte til forprojektering.

Det andet forslag, nemlig forslaget til folketingsbeslutning, skal ses i sammenhæng med lovforslaget om indeksfinansiering. Jeg kan henholde mig til mine bemærkninger under behandlingen af det tilsvarende forslag sidste år. Som jeg da nævnte, finder jeg ikke grundlag for, at der gives rentetilskud til vedvarende energianlæg. Jeg tror i øvrigt, at en sådan ordning vil kunne give anledning til betydelige problemer. Det antyder forslagets tekst i virkeligheden også, bl.a. bestemmelserne om, hvordan man skal kunne regulere støtten på basis af forskellige kriterier.

Forslaget om at oprette en informations- og brugerbevilling må vurderes på baggrund af den betydelige informationsindsats, der allerede i dag gøres på dette område. Man kan naturligvis altid gøre endnu mere, men i en tid med knappe ressourcer må også sådanne hensyn spille ind.

Som jeg tidligere har nævnt, er regeringen positiv over for øget anvendelse af vedvarende energi. Som det fremgår, må jeg på flere punkter tage forbehold over for de foreliggende forslag, men jeg finder det værdifuldt, at vi nu får lejlighed til en grundig drøftelse af de vigtige spørgsmål vedrørende finansiering af kollektive varmforsyningsanlæg, som bl.a. er rejst med de fremsatte forslag.

Mette Groes (S):

Det siger sig selv, at socialdemokratiet er positivt over for de foreliggende forslag. Vi

har som bekendt tidligere selv inkorporeret de radikales første udkast til forslag om indeksfinansiering i vort eget zone 4-forslag.

Grunden til, at vi ser positivt på de radikales forslag, er, at sektoren vedvarende energi trænger til stabile finansielle vilkår. Det gør den for at sikre såvel eksport som produktion til hjemmemarkedet for at sikre en ordentlig planlægning i produktionsleddet på kommune-, amts- og statsplan og give den enkelte forbruger chancen for at være med på et niveau, der er til at overkomme.

Landsbyenergiprojekterne har længe savnet indeksfinansieringsmuligheden for at kunne komme videre med den kollektive udnyttelse af vedvarende energikilder. Der er ingen tvivl om, at denne udmærkede finansieringsform vil bringe ideen ud over forsøgsstadiet og ind i en fase, hvor flere og flere mindre bysamfund vælger vedvarende energi som forsyningsform, og hvor flere og flere lokale producenter vover springet og går ind i fremstilling af de elementer, som skal bruges til anlægget.

Når vi nu er i gang med at afgrænse, til hvilke formål indeksfinansieringen skal anvendes, er spørgsmålet, som ministeren også var inde på, om vi ikke også skulle tage de kommunale selskaber og kraftvarmeforsyningselskaberne med. Kommunerne vil utvivlsomt i den første tid komme til at stå for igangsætning af de kollektive selskaber. Senere vil de nok overgå til a.m.b.a.'er. Kommunerne vil selv befordre den proces, men så ny som ideen med de kollektive vedvarende energianlæg trods alt er, skal der et vist vovemod til hos private, før de kaster sig ud i det. Da vi jo alle vil det samme, nemlig bedre vilkårene for vedvarende energi, synes jeg, at vi skulle se på, om vi ikke kunne blive enige om det.

Når kraftvarmeforsyning også bør have adgang til indeksfinansiering, skyldes det et ønske om at opmuntre til brug af såvel enkelte som kombinerede vedvarende energikilder, men også vedvarende energikilder kombineret med naturgas.

I øvrigt regner jeg med, at forslaget også omfatter anlæg, der kun fyrer med én slags vedvarende energi, selv om det ikke er nævnt, og at kulfyrede værker ikke kan få imødekommet en ansøgning om indekslån.

I beslutningsforslag nr. B 131 slås det fast, at støtten til indeksfinansiering skal ydes in-

[Mette Groes]

den for rammerne af de årlige bevillinger til vedvarende energi på finansloven. Så længe vi ikke kender finansloven for 1986 og ikke ved, med hvilken størrelse denne bevilling vil komme ind, og ifølge sagens natur heller ikke kender til, i hvilket omfang indeksfinansiering vil blive udnyttet, er det vanskeligt at danne sig et overblik over, om forslaget er tilstrækkelig fordelagtigt i forhold til de eksisterende ordninger. Vi vil foretrække, at dette problemområde bliver tydeligere belyst, før vi tager endelig stilling, men vi er i øvrigt for rentestøtte som princip.

Alt i alt er vi altså godt tilfredse med, at sagen omsider kommer op, og er indstillet på en hurtig behandling af den.

Annelise Gotfredsen (KF):

Det er jo ikke første gang, vi diskuterer spørgsmålet om støtte til vedvarende energi, og jeg kan helt principielt sige, at vi er positive over for forskning i og anvendelse af vedvarende energi, men jeg må samtidig understrege, at det er nødvendigt, at man går ind i en nærmere undersøgelse af, i hvilket omfang disse former er rentable, og om der er mulighed for, at de kan blive rentable.

Der er allerede i væsentlig grad støtte til vedvarende energi, og med hensyn til spørgsmålet om, i hvilket omfang denne skal udvides til de kollektive anlæg, må jeg henvise til ministerens udtalelser om de undersøgelser, der foregår i øjeblikket.

Men jeg kan godt være noget bekymret over den tankegang, der ligger bag forslagene. Jeg vil således f.eks. henvise til bemærkningerne til lovforslag nr. L 218, hvori det siges, at i en tid, hvor udgifterne til energi er reelt faldende, vil det afskrække mange fra at gå i gang med vedvarende energi.

Jeg synes sådan set, at det er en sund tankegang, at folk gerne vil bruge det, som er rimeligt og billigt. Det får folk til at afveje, i hvilket omfang man skal kaste sig ud i noget, man ikke rigtig ved, hvad vil blive. Jeg vil nok mene, at det kunne løbe en finansminister koldt ned ad ryggen, hvis man i tider, hvor hver øre i samfundshusholdningen skal vendes, skulle se et forslag, som dette blive vedtaget, hvor det er uoverskueligt, hvorledes en indeksfinansiering kan udvikle sig.

Jeg mener da, at der er grund til at kigge på de enkelte dele under udvalgsbehandlin-

gen og også på de undersøgelser, som energiministeren henviser til, men som forslagene foreligger her, kan vi ikke støtte dem.

Tørnæs (V):

Da mit partis ordfører, hr. Svend Erik Hovmand, desværre ikke kan være til stede i dag, skal jeg på hans vegne fremsætte følgende bemærkninger.

Forslagsstillerne skal ikke have utak for deres initiativ med de to forslag, lovforslag nr. L 218 og beslutningsforslag nr. B 131. Også i venstre føler vi et påtrængende behov for at få klargjort og forbedret finansieringsmulighederne for kollektive energiforsyningsanlæg.

Med de to forslag rejses en del af en meget vanskelig problemstilling, men ud over de rent finansieringsmæssige forhold er som bekendt også en række komplicerede skattemæssige og organisationsmæssige forhold af betydning for de kollektive forsyningsanlæg.

Energiministeriets rapport om område 4 understreger vigtigheden af dette emnes behandling, og energiministerens opfordring til Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsinstitut om nærmere at analysere en række af disse spørgsmål har jo for nogle få dage siden resulteret i to interessante rapporter. Jeg mener, at der er et stærkt behov for, at vi nu grundigt analyserer dette materiale, og jeg betragter nærværende forslag som et værdifuldt og interessant bidrag til grundlaget for disse overvejelser.

Spørgsmålet om indeksfinansieringen kan udmærket indgå i disse overvejelser, hvori- mod en rentetilskudsordning, som der lægges op til, efter vores opfattelse rejser en række både tekniske, økonomiske og administrative problemer, som jeg tror det vil blive vanskeligt at overvinde.

Men som sagt er det efter venstres opfattelse vigtigt at få en snarlig vurdering af mulighederne for etablering af kollektive forsyningsanlæg, og en del af disse forslag kan være et udmærket supplement til det helt aktuelle materiale, der netop er fremkommet.

Riishøj (SF):

SF kan føje sig til rækken af ordførere, der kan udtrykke sig positivt om lovforslaget vedrørende indeksregulerede realkreditlån. Denne låneform er en ideel finansierings-

[Riishøj]

form for kombinerede og vedvarende energi-anlæg, der jo netop karakteriseres ved at være meget kapitalkrævende. Desuden har forslaget den fordel, at det skaber en ligestilling mellem andelsforeninger og andre organisationsformer. I det hele taget er det en finansieringsform, der er ønsket af brugerne af vedvarende energi. Derfor kan vi uforbeholdent støtte lovforslaget.

Sidste gang dette lovforslag var til behandling, blev der talt meget om, at forslaget skulle ses i sammenhæng med vilkårene for vedvarende energi i det hele taget, og det er nok så væsentligt. Dengang blev der talt om det grønne flertal. Det tror jeg nok er visnet noget siden, men vi har dog fået vedtaget et beslutningsforslag i folketinget, der siger nej til atomkraft, men der er desværre endnu ikke sagt ja til en energipolitik, som gør atomkraft overflødig i praksis og på lang sigt. Det skulle ideelt set være en energipolitik, der gør yderligere kraftværksudbygning overflødig, og som entydigt satser på nedbringelse af det samlede energiforbrug. Det sætter spørgsmålstegn ved elplanlægningen, ved problemer som direkte elvarme. Det sætter spørgsmålstegn ved hele vores energiforsyningssystem. Sådan en helhedsløsning, sådanne helhedsovervejelser omkring energipolitikken og vilkårene for vedvarende energi har vi desværre ikke i folketinget, sådan som det er sammensat. Det beklager vi, men vi vil naturligvis støtte enhver forbedring og kan derfor støtte lovforslaget.

Vi er væsentlig mere skeptiske over for beslutningsforslag nr. B 131. Vi kan uden forbehold støtte oprettelsen af en informations- og brugerbevilling, sådan som den er skitseret, og også den administrative opbygning af forslaget. Men den første del rejser uundgåeligt nogle spørgsmål til forslagsstillerne.

For det første er det væsentligt at få at vide, om man fra forslagsstillerens side forestiller sig, at disse forslag skal vedtages før sommeren. Nu kommer det jo meget sent, og der er ingen tvivl om, at forslagene har sammenhæng med finanslovsforhandlingerne, som skal foregå enten i sommer eller senere, eller hvornår de nu kommer i gang. Hvis forslagene skal vedtages før sommer, skal det jo gøres særdeles hurtigt, og så er det kun lovforslaget, vi kan støtte.

Problemet i beslutningsforslaget er jo, at man opererer med en eller anden finansiell ramme, som vi ikke kender i dag, og som man åbenbart skal forhandle med regeringen. Det er åbenbart ad den vej, forslagsstillerne finder at spørgsmålet om rammen for disse ting skal løses. Vi kender ikke noget til den finansielle ramme, og den er jo nok så væsentlig, idet de penge, som det koster at gennemføre ordningen med indeksregulerede statslån, skal finansieres gennem en nedsættelse af tilskud til øvrige former for vedvarende energi, og det vil vi nu gerne kende noget nærmere til, inden vi støtter det.

Vi kender altså ikke rammen, og vi ved ikke, hvilke ordninger der i givet fald skal rammes, for at denne ordning med indeksfinansierede lån kan træde i kraft.

Der er også skitseret en mildt sagt noget bredt formuleret procedure for, hvornår de øvrige tilskudsformer skal nedsættes. Det er åbenbart noget, som ministeren skal skønne over, og det ser altså også ud til, at folketingets energipolitiske udvalg, når der skal tages stilling, skal tage stilling til det pågældende projekts rentabilitet. Det stiller nye krav til arbejdsressourcerne i folketingets energipolitiske udvalg, og jeg kunne godt forestille mig, at det kan blive temmelig svært for os at skulle tage stilling til et konkret projekts fremtidige rentabilitet, om det ene og det andet projekt skal have større eller mindre tilskud. Det er spørgsmålet, om det ikke ville være bedre at have nogle langsigtede faste rammer for støtteordningerne i stedet for denne variable form, som i øvrigt er meget bredt og uklart skitseret. Der står heller intet om, hvad det er for en rentabilitet, hvilket niveau man opererer med i forslaget, så første del af beslutningsforslaget kan vi ikke støtte. Vi har ikke tillid til, at denne regering kan administrere ordningerne til gavn for vedvarende energi, og vi kender altså heller ikke de finansielle rammer, man opererer med. Derfor tager vi forbehold over for den del af beslutningsforslaget.

I øvrigt håber jeg, ligesom andre ordførere, at de kommunale selskaber på en eller anden måde kan komme med – gennem kraftvarmeforsyning måske – men det er klart, at jo mere man tager med, jo mere koster det, og jo mere tager man fra de øvrige former for vedvarende energi for at fastholde denne finansielle ramme. Der er således

[Riishøj]

mange ting at diskutere i forbindelse med dette forslag.

Isoleret set kan vi støtte lovforslaget, men kan ikke støtte beslutningsforslaget.

Birgith Mogensen (CD):

Jeg kan ikke nære mig for ved denne lejlighed at gentage følgende: langt de fleste af både østlige og vestlige industrilande sætter fortsat på kernekraft, fordi erfaringerne har bevist, at det er den billigste og mest miljørene form for energi.

Ligeledes har tiden vist, at sikkerhedsforanstaltningerne generelt nu ligger på så højt et niveau, at alle fossile brændselsemner m.fl. kan stemples som tusind gange farligere for naturen og menneskets helbred.

Men vi lever i et demokrati, hvor uægte følelser og hysterisk propaganda undertiden får al for stor magt. Et folketingsflertal har desværre afgjort, at en eller to kommende danske generationer nu er afskåret fra udnyttelse af verdens bedste energiform på dansk jord. Ja, alle 15 reserverede kernekraftarealer vil blive ausradiert for så vidt angår opførelse af kernekraftværker.

I stedet for sætter nogle af kernekraftskontrapartierne meget kraftigt på usikre vedvarende energiprojekter, hvoraf mange aldrig vil nå ud over eksperimentalderen, og selv om de i bedste fald gjorde, ville disse energiformer aldrig kunne dække mere end 5 pct. af hele Danmarks energiforbrug.

CD har intet imod såkaldte vedvarende energiformer. Vi har selv stemt for de tilskud, der nu er gældende med hensyn til de forskellige mere eller mindre eksperimentelle vedvarende energikilder. Men vi ønsker ikke at forcere igangværende og eventuelt kommende vedvarende energiformer. Lad det gro langsomt, og lad os i stedet bruge kræfter og penge på at øge forbruget af naturgas, herunder også i Nordjylland.

Vi mener også, at det er sundt, at vedvarende energi-folk selv løber en økonomisk risiko, såfremt de begiver sig ud på eksperimenternes overdrev. Derfor kan jeg følge fru Lone Dybkjærs tankegang, når hun påpeger nødvendigheden af mere støtte til oplysning og rådgivning for iværksættelse af mere eller mindre rentable vedvarende energiprojekter. Dette informationsmateriale må komponeres ud fra betragtninger baseret på helt reel og

nøgtern viden og erfaring. Kort sagt: en sådan oplysningskampagne må også klart belyse eventuelle personlige risici eller gruppers risici ved at begive sig aktivt ind i vedvarende energiproduktion.

CD har sympati for en oplysningsmåde, der klart fortæller om den økonomiske risiko etc. En sådan pjecekampagne, eller hvad vi skal kalde den, vil koste nogle millioner kroner; hvor mange må vi tale om i udvalget.

Derimod ønsker CD ikke at medvirke til en ændring af nuværende statslige tilskuds- og finansieringsformer, og vi betragter det som en selvfølge, at tilskud helt afskaffes, såfremt eller når det viser sig, at et projekt selv kan betale sig.

For en fuldstændigheds skyld vil jeg gøre opmærksom på, at vedvarende energi-interesenter ikke kun igangsætter vedvarende energi-projekter, fordi de er miljø- og/eller samfundsøkonomiske idealister. Nej, det må stå os alle klart, at disse borgere naturligvis også er egopengepingbevidste, ja, deres mål inkluderer ønsket om energi til halv pris i forhold til og på bekostning af den største part af befolkningen, som fortsat er afhængig af de traditionelle energikilder: olie, kul og naturgas.

Tinning (VS):

Det er jo ikke så megen grund til at sige specielt meget om, hvad VS mener om disse forslag, for det fremgår jo direkte af de forhandlinger, vi havde sidst, hvor vi omtalte dem, ganske vist i en lidt anderledes udgave. Dengang sagde også vi om vedvarende energi, at det stort set er det eneste rigtige at føre sig så hæmningsløst frem som overhovedet muligt. Det er på alle måder en så fornuftig investering, en så gavnlig energiform, at der ikke er nogen grund til at holde sig tilbage.

Det, som der måske derimod kunne være grund til at opholde sig lidt ved, synes jeg er den situation, vi befinder os i. Jeg kan nemlig ikke gennemskue, hvad meningen egentlig er med disse forslag, for der har jo i lang tid været et flertal, som taler varmt for støtten til den vedvarende energi. Kunne vi ikke i praksis finde ud af at få konstrueret dette flertal? Hr. Riishøj udtrykte det sådan lidt pænt ved at sige, at der måske var tale om, at det grønne flertal var visnet lidt her på det seneste. Jeg kan i hvert fald godt nok sige, at

[Tinning]

der er et underligt misforhold imellem alle de mange ord og så det, vi i praksis er i stand til at udrette. Jeg synes, det ville være trist, hvis disse forslag kom til at lide den samme skæbne, nemlig at drukne i en eller anden form for velvilje, og jeg kan ikke gennemskue forslagsstillerens hensigt.

Det er klart, at lovforslag nr. L 218 om indeksfinansiering af de kombinerede og vedvarende energianlæg kan der naturligvis skaffes et flertal for uden videre dikkedarer. Spørgsmålet er, om det for forslagsstillerne er en betingelse, at det bliver knyttet sammen med beslutningsforslaget. Det vil jeg selvfølgelig godt høre, for hvis det er en betingelse fra forslagsstillerens side, synes jeg, at tingene bliver kompliceret yderligere.

Det er umiddelbart klart, at den del, som handler om en informations- og brugerbevilling på 10 mill. kr. – det kunne jo være 5 eller 15 mill. kr., det er jo ikke det afgørende – vil vi selvfølgelig også godt støtte. Men jeg tror heller ikke, det kommer bag på forslagsstillerne, at vi også på dette område er, lad os sige stærkt betænkelige ved at overdrage for meget til en minister, uden at vi har ret meget snor i det. Det gælder jo på alle mulige andre områder, og det gælder da så sandelig også energiministeren. Så vidt jeg kan gennemskue beslutningsforslaget, bliver der tale om en støtte til den vedvarende energi, som i meget vid udstrækning vil blive administreret af energiministeren, så vidt jeg kan se uden andre retningslinjer, end at der ligger en ramme, og hvordan man så i øvrigt vil føre sig frem, må man selv sidde og sjusse med derovre.

Det mener vi for det første er for løst i forhold til ministeren, men for det andet er det også for løst i forhold til vores egen viden om, hvad der kommer til at foregå, fordi vi nemlig ikke ved, hvor mange penge denne her indeksfinansiering kommer til at koste, hvad det kommer til at gå til, hvad der eventuelt yderligere skal gives støtte til, og hvad ved jeg.

Så ved jeg selvfølgelig godt, at forslagsstillerne har et problem med finansloven for 1986, som man helst ikke vil snakke om for tiden, men det giver så os andre et problem, fordi det er lidt vanskeligt for os at støtte noget, som egentlig indgår i de forhandlinger, som der ikke kan tales om.

Derfor vil jeg godt spørge for at få lidt klaring på dette her: er det efter forslagsstillerens mening muligt at vedtage lovforslaget alene og så diskutere beslutningsforslaget, som jeg ikke tror der umiddelbart kan samles et flertal for, eller er det noget, som ikke har været hensigten? Det kan i hvert fald for os være med til at opklare, hvad der er de reelle muligheder for at få fjernet de nuværende hindringer for udviklingen af den vedvarende energi. Det er selvfølgelig hindringer, vi meget gerne medvirker til at fjerne.

Ove Jensen (FP):

Det er da udmærket, at både enkeltpersoner og sammenslutninger anskaffer sig vedvarende energianlæg, men efter fremskridtspartiets opfattelse skal det ikke være de offentlige kasser, der igennem forskellige tilskud delvis skal finansiere disse anlæg. Det er jo netop det, disse to forslag drejer sig om, at det er de offentlige kasser, der skal stå for skud, og derfor afviser fremskridtspartiet forslaget.

Lone Dybkjær (RV):

I betragtning af, at vi i visse sammenhænge har været ret vidt omkring, kan det måske være nyttigt at repetere, at der er tre hovedelementer i lovforslaget. Det ene er indeklån på 20½ år, det andet er en rentestøtteordning, og det tredje er en informations- og brugerbevilling. Det er sådan set også et svar på hr. Tinnings spørgsmål om, hvorvidt forslagene er dybt afhængige af hinanden. Nej, men hvis man ikke gennemfører beslutningsforslaget, mangler man jo rentestøtteordningen. Det skal jeg i øvrigt vende tilbage til om et øjeblik.

Det, jeg gerne ville prøve her i starten, var at komme med nogle betragtninger over selve indeksfinansieringen, fordi der jo opstår nogle myter undervejs, når man fremsætter sådan nogle forslag. Så skal jeg komme til de konkrete svar til ordførerne til sidst.

For det første vil jeg sige, at jeg synes, det er vigtigt at lægge vægt på, at en indeksfinansiering skal være frivillig, og det vil sige, at ønsker man ikke nogen indeksfinansiering, så kan man jo finansiere ad de veje, der i øvrigt eksisterer. Men det er altså en valgmulighed, som skulle gøre det muligt at få samme, kan man sige, finansieringsforhold mel-

[Lone Dybkjær]

lem dem, der benytter de individuelle finansieringsmuligheder og dermed de rentefradragsfordele, der er i dag, og så folk, der ikke er i stand til det. Men det er en frivillig ordning, det er i hvert fald det, der ligger i vores forslag. Vi piller ikke ved hele finansieringssystemet på én gang.

For det andet synes jeg også, man må sige, at med den finansieringsform, vi har i dag f.eks. for fjernvarmeværker, er det ifølge nogle beregninger, jeg har set, sådan, at fjernvarmeselskabers finansiering bliver 40 pct. dyrere end ved indeksfinansiering. Det vil altså sige, at der er bredere basis for en indeksfinansiering end den, man sædvanligvis taler om.

For det tredje mener jeg, at der vil være en positiv effekt for de offentlige kasser. Når det så tilsammen også kan medvirke til at realisere den del af energipolitikken, som jo både socialdemokratiet og SF og VS har snakket om, synes jeg, det vil være et klart skridt fremad at få det vedtaget.

Så ligger der jo også nogle mere myteprægede ting omkring det, nemlig dette, at indeksfinansiering betyder større og større udgifter, så man ikke kan overskue udgiftsbyrden. Det er jo ikke rigtigt, for sandheden er, at indeksslån i faste priser bliver billigere og billigere, fordi inflationen naturligvis også nedbringer afdragsbyrden.

Så eksisterer der en anden myte, nemlig at ydelserne på indeksslåne fortsætter i én uendelighed, og det er jo, fordi man i den argumentation har overtaget principperne fra boligfinansieringen. Her vil jeg godt understrege, at vores forslag er baseret på 20-årige indeksslån og dermed også på, at der er en restgæld på nul kroner efter 20 år og altså ikke en uendelighed.

En tredje myte er, at mange mener, at der kun er en kortvarig fordel ved at have indeksslån, hvorefter ulemperne tager over. Også her vil jeg godt understrege forskellen mellem vores forslag og så det private boligbyggeri, som gennemgående kun har en fordel i nogle få år og derefter får en ulempe. I vores forslag er der fordel i flere år, ikke kun i få år.

Så er der den sidste myte, jeg skal omtale i denne sammenhæng. Det er dette med, at udgifterne til indeksfinansiering vil være stigende. Her er det klart, at i meget grelle tilfælde, hvor reallønnen falder fuldstændig

dramatisk, kan der blive tale om, at indeksslåne bliver dyrere, men under de forhold, vi normalt opererer med her i landet, må vi sige, at indeksslåne er en fordel.

Det er blevet nævnt, at man burde kunne tage spørgsmålet om finansieringen i forbindelse med de planer, man har i amterne og kommunerne, og det synes jeg er en god ting. Jeg synes også, vi skal tage kommunerne med i overvejelserne i denne sammenhæng, og jeg synes også, sådan som energiministeren har været inde på, at der har været uklarhed i forbindelse med, hvor meget der indgik i vedvarende energi. Det skal vi naturligvis overveje i udvalgssammenhæng.

Inden jeg går over til de konkrete svar til ordførerne, vil jeg gerne sige, at vores plan er at prøve at få et mere samlet kompleks forhandlet igennem i løbet af sommermånederne, sådan at vi også tager forholdene omkring finansieringen for amterne og kommunerne med og måske i det hele taget laver et bredere resultat ud af dette her. Vi mener altså, at indeksfinansieringen er et vigtigt mål for at nå nogle resultater også med hensyn til den vedvarende energi.

Så vil jeg godt sige til ordførerne generelt, at jeg synes, det er, som om der i hvert fald hos visse – måske både hos ministeren og hos ordførerne – har været en opblødning i forhold til tidligere, og det vil jeg gerne takke for. Specielt skal jeg måske i denne sammenhæng nævne venstre, som gav et klart mere positivt signal, end jeg synes jeg har oplevet det tidligere, uden at jeg skal tage det mere til indtægt, end rimeligt er.

Jeg vil ikke i dag gå ind i en stor diskussion om a-kraft eller ikke a-kraft osv. Jeg synes, at også SF skulle glæde sig over, at vi har fået atomkraften taget ud af energiplanlægningen, og at vi har fået arealreservaterne fjernet, og så konstaterer, at der altså faktisk har været et flertal uden om regeringen i denne sag. Nu er dette måske nogle af de næste ting, vi skulle tage fat på.

Til VS, som undrer sig en lille smule over, hvad der egentlig ligger bag det, kan jeg i denne sammenhæng sige, at det er en slags arbejdsbyrde, hvad jeg tror en VS'er måske kan vise sig forstående over for. Der er altså i nogen grad tale om, at man er nødt til at prioritere sit arbejde, når man er radikal, for ellers er der slet ingenting, der bliver gennemført, og vi måtte altså koncentrere os om

[Lone Dybkjær]

a-kraften og forskellige andre ting i disse sammenhænge ud over alt det andet, der har været. Det kan være grunden til, at der er nogle forslag, der kommer lidt senere, end vi egentlig kunne have ønsket det, hvis vi var lidt flere i gruppen. Det havde vi såmænd ikke noget imod at vi var, og hvis nogen ville sørge for, at vi blev det, skulle jeg også garantere for, at forslagene kom hurtigere frem.

Så vil jeg godt sige – og det er så også til SF, der spørger, om vi havde tænkt os, at forslagene skulle færdigforhandles før sommer – nej, det har vi ikke, idet vi mener, at der selvfølgelig er en del problemer og en del spørgsmål, der skal afklares i forbindelse med disse forslag, selv om vi jo har rettet op på nogle af tingene i forhold til de forslag, vi tidligere har fremsat.

Jeg tror nok, der er tale om en misforståelse i forbindelse med det, der blev sagt om finansloven. Det er bestemt ikke ordførernes skyld, men det er nok forslagsstillernes, dvs. min skyld, fordi vi har sagt, at det skal være inden for rammerne for finansloven 1986 og de tilskud, der stod dér. Det har såmænd været en teknisk måde at placere rentestøtteordningen på. Dermed har vi godt nok ikke taget stilling til det, men vi har sandelig heller ikke taget stilling til, at tilskuddene til andre anlæg skulle gå ned. Det har, om jeg så må sige, bare været et sted at placere beløbet på rent logisk, og så medgiver jeg gerne, at vi ikke har taget stilling til, hvordan finansloven – det skal jeg i øvrigt lige vende tilbage til – på dette punkt skal se ud.

Men der ligger altså ikke i det, at vi automatisk nedskærer støtten til andre energianlæg. Selvfølgelig skal de enkelte anlæg rent støttemæssigt ses i sammenhæng med, hvordan indeksfinansieringen vil virke, og derved kan der selvfølgelig komme nogle ændringer i forhold til dagens situation. Det er jo også meningen med det hele, men der ligger ikke noget om, at der skulle ske en nedsættelse. Man kan sige, at det er en teknisk måde at gøre det på, men når det har givet anledning til spørgsmål, kan jeg da forstå, at vi ikke har fået det gjort klart nok.

I den sammenhæng kan jeg også sige til VS, at vi sådan set ikke har noget imod at tale om finansloven 1986. Det, vi har sagt, er, at vi ikke indgår i nogen forhandlinger med regeringen om finansloven 1986, og det er en helt anden sag. Som i hvert fald nogle partier

her i folketinget ved, er der enten gennemført forslag eller forslag på vej til at blive gennemført, der også belaster finansloven 1986, så jeg er også udmærket klar over, hvem der så skal sidde og diskutere de større sammenhænge på et senere tidspunkt, hvem der bliver de aktuelle forhandlingsparter i den forbindelse forudsat en hel masse ting.

Men det forhindrer ikke, at vi godt vil bevæge os rundt på finansloven 1986 på nuværende tidspunkt, vi har blot ikke haft konkrete forhandlinger med regeringen om dette her, og vi har ikke, vil jeg også godt sige, selv taget stilling til finanslovsbeløb, ej heller beløb til vedvarende energi, bl.a. fordi vi føler, at vi er nødt til at arbejde en anelse mere grundigt med det end blot »tænk på et tal«. Det var ikke nogen speciel hentydning til nogen her i salen.

Om man så – og det er også til hr. Tinning – kan tænke sig L 218 gennemført uden B 131; ja, alt kan naturligvis lade sig gøre. Sådan som jeg oplever det, er der lige ved at være et flertal for dele af B 131, i hvert fald informationsdelen – den tror jeg nu også VS ville støtte – problemet er sådan set rentestøtteordningen. Men så længe den ikke er blokerende, oplever jeg det måske heller ikke som så stort et problem.

Så skal jeg til sidst til SFs ordfører sige, at det er da rigtigt nok, at der er uklarheder i beslutningsforslag nr. B 131, nok i modsætning til lovforslag nr. L 218. Sådan er det jo tit, når man laver et lovforslag. Her i L 218 har vi kunnet lave nogle klare paragraffer, medens vi faktisk ikke har følt, at vi var i stand til at fremsætte et konkret lovforslag om støtteordningen og informationsbevillingen og til at foretage de overvejelser, der skal gøres i forbindelse med disse støtteordninger, og derfor opfordrer vi ministeren til det. Det er jo ikke ensbetydende med, at ministeren kan skalte og valte, eller at energipolitisk udvalg skal sidde og tage stilling til alle enkelte bevillinger. Det vil SFs ordfører jo også vide at de radikale normalt ikke er interesseret i.

Det, vi har sagt, er, at ministeren om nødvendigt skal komme med et lovforslag eller med en redegørelse for, hvordan det nu kan lade sig gøre. Det er altså tanken, at ministeren og nogle embedsmænd skal sidde og arbejde mere konkret med spørgsmålet, end vi følte, vi var i stand til. Det er jo netop der-

[Lone Dybkjær]

for, at vi i beslutningsforslag nr. B 131 har benyttet beslutningsforslagsformen. Der er i og for sig ikke taget stilling til det konkrete, men jeg tror også, at tidligere socialdemokratiske ministre og nuværende ministre vil vide, at vi ikke fra radikal side er så sørens villige til meget store bemyndigelser, så det vil vi naturligvis heller ikke være i denne sag.

Jeg skal slutte med at takke de ordførere, der var positivt stemt over for forslaget. Jeg synes, at de konservative var en anelse mere positive, end de plejer, men det fortalte fru Annelise Gotfredsen mig var en fuldstændig misforståelse, så derfor vil jeg lade være at takke dem, og CD var jo præcis så negative, som de plejer at være, når det handler om den slags ting. Jeg noterede mig dog med glæde, at man godt ville gå ind i hele informationssiden, og så må vi se, om vi kan finde nogle fælles præmisser for det. Det føler jeg mig måske mindre overbevist om.

Riishøj (SF):

Jeg vil takke for fru Lone Dybkjærs svar. Det løste da en hel del af de problemer, vi havde, da vi læste forslaget. Nu har vi i SF måttet tage imod masser af kritik for uklarhed i vores beslutningsforslag tidligere, og så er det rart at høre en radikal erkendelse af, at beslutningsforslag ofte ikke er specificeret helt ud.

Der er også lidt med det tidsmæssige, for sidst dette udmærkede lovforslag om indeksfinansiering blev fremsat, var 6. april 1984, og dengang stod vi i den samme situation, at vi ikke kunne nå at få gennemført det. Det måtte så oversomme, og så kommer der altså et helt år efter et tilsvarende udmærket forslag, som vi heller ikke kan nå at gennemføre. Det skal være en opfordring til straks i den kommende samling at genfremsætte dette lovforslag, så vi kan nå at få vedtaget det, for nu har der i 2 år i træk været en utrolig sen fremsættelse af forslaget, men muligvis er der en forklaring på det ud over dette med, at de radikale har travlt. Det ved vi at det radikale venstre har.

Jeg skal ikke gætte på, hvad de andre ordførere har tænkt, når de nu var mere eller mindre positive. Jeg tror nok, at det, venstre tænkte på, da de sluttede lidt op omkring dette her, var, at den finansielle ramme så ud

til at være den samme for vedvarende energi; det vil sige, at det var omkostningsfrit. Her er jeg glad for det svar, fru Lone Dybkjær gav om, at rentestøtteordningen for så vidt er løserevet fra de øvrige former for vedvarende energi. Den argumentation er så borte.

Der er stadig væk en hel del uafklarede spørgsmål omkring selve proceduren, men det synes jeg sådan set vi fik pænt afklaret af fru Lone Dybkjær. Det skal vi se nærmere på, og ministeren skal komme med nogle forslag, og dem må vi så drøfte nærmere. Men jeg synes da, vi fik en større klarhed. Med hensyn til det tidsmæssige håber jeg, fru Lone Dybkjær vil give tilsagn om hurtigt i den kommende samling at genfremsætte forslaget, så det kan blive vedtaget.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Det er jo altid farligt for en politiker at være ærlig, og det viser det sig jo også at være i denne sammenhæng. Jeg er kommet med et rimeligt ærligt argument, og jeg har faktisk en hel del andre ordførerskaber at tage mig af, og derfor kniber det i virkeligheden med at nå også egne forslag, fordi vi selvfølgelig uafledelig skal tage stilling til andre forslag. Det kan man jo så tage for gode varer eller lade være, det er i hvert fald et svar, der er ærligt, men det kan da godt være, jeg skal finde et lidt smartere svar til brug ved officielle lejligheder.

Hvad angår spørgsmålet om færdiggørelse forestiller jeg mig, at man prøver at gøre udvalgsarbejdet færdigt i løbet af sommeren, og det vil så nok føre til en genfremsættelse.

Det kan også være, at det fører til, at man fremsætter nogle reviderede forslag, lidt afhængigt af, hvad der kan opnås enighed om med hensyn til den kommunale finansiering. Der ligger jo også, skal jeg da skynde mig at sige for ikke at få en socialdemokratisk ordfører herop straks, område 4 og hele det problemsæt. Det er den måde, jeg forestiller mig det gjort på.

Jeg ved ikke, hvordan man skal tolke venstres ordfører, men det skal man også selv om. Jeg har bare sagt, at vi selvfølgelig skal afsætte nogle beløb på et eller andet tidspunkt på finansloven til disse ting, men at vi ikke har sat noget beløb på nuværende tidspunkt, og det, der var meningen med de 5

[Lone Dybkjær]

pct., var altså ikke at skulle fastholde den ramme, der var, og at de 5 pct. kom oveni; det er sådan set et åbent spørgsmål.

Tinning (VS):

Jeg vil gerne takke for fru Lone Dybkjærs bemærkninger, som både gjorde det lidt mere klart, hvad dette her drejer sig om, og som egentlig også fjernede en stor del af mine betænkeligheder.

Det er en velkendt sag, at vi gerne havde set, at det radikale venstres arbejdsmarkeds-politiske ordfører, fru Lone Dybkjær, havde brugt sin tid anderledes, ikke mindst i forbindelse med det seneste indgreb, men det er lige så klart, at det ikke er vores bord at prioritere andre folketingsmedlemmers tid. Så jeg vil i al fredsommelighed nøjes med at sige, at det lyder, som om der nu, selv om vi heller ikke har fået tid til at genfremsætte eller fremsætte noget som helst på dette område i løbet af samlingen, er et godt grundlag for at få talt sammen om et eller andet, der kan komme til i hvert fald at lande på en forbedring af mulighederne for at udbygge den vedvarende energi, og så er det jo alt andet ufortalt aldeles udmærket, og det medvirker vi selvfølgelig gerne til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 132:

Forslag til folketingsbeslutning om salg af øl og læskedrikke i metalemballage.

Af Poulsgaard (FP) m.fl.
(Fremsat 23/4 85).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Fremskridtspartiet opfordrer med dette beslutningsforslag regeringen til at ændre det velfungerende danske retursystem for emballage til øl og læskedrikke og erstatte det med et miljømæssigt ringere.

Det eksisterende retursystem er kaldt verdens bedste, og det er efter min mening med rette. Jeg vil erindre folketetinget om, at den nuværende regering ligesom den tidligere fastholder, at dette system bør bevares. Jeg tror, at et bredt flertal i folketetinget er enig med regeringen i dette synspunkt og ikke ønsker at svække det miljøbeskyttelsesformål, reglerne varetager.

Jeg har ikke kendskab til andre systemer, hvor 99 pct. af alle øl- og sodavandsemballager vender tilbage til genpåfyldning, hvor flaskerne gennemsnitlig anvendes 30 gange, og hvor tomme flasker så godt som ikke ses på gader og veje.

Det danske retursystem har i princippet fungeret uden særlig regulering det meste af dette århundrede og er fuldstændig indarbejdet i befolkningen. Systemet er i dag reguleret i medfør af lov om genanvendelse og begrænsning af affald. Dette system foreslår fremskridtspartiet nu ødelagt.

Hovedreglen i dette system er, at øl og sodavand markedsføres i godkendt emballage, som ved hjælp af et pantsystem returneres fra forbrugeren til producenten og genpåfyldes. Mindre mængder kan på visse betingelser markedsføres uden forudgående godkendelse, og for testmarkedsføring af udenlandske produkter er der ingen mængdebe- grænsning.

Med disse regler sikres hensynet til det åbne marked, men samtidig sikres miljøet ved, at retursystemet bevares. Erfaringen viser, at den maksimumsgrænse på 3.000 hl, som en producent i dag må markedsføre uden forudgående godkendelse, ikke har været til gene for nogen.

Forslaget om at genindføre metaldåserne savner efter min opfattelse enhver begrundelse. Når man ser bort fra prisen og miljøet, er der selvfølgelig visse fordele ved dåser. Dåserne vejer mindre end flasker og er navnlig praktiske og nemmere at håndtere i visse si-